

แนวทางและรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชนแออัด :

กรณีศึกษาชุมชนเก่าแก่วัง จังหวัดสงขลา

Approaches and Models for Environmental Management in a Congested Community :

A Case Study of Kao Saeng, Changwat Songkhla

ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์

Nathapong Chitniratna

วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Master of Science Thesis in Environmental Management

Prince of Songkla University

2541

Order Key 16919
BIB Key 149402

050	เลขหมู่.....TD164.5.T52S66 /K33
เลขทะเบียน.....2541	พ.ศ. 2541

ชื่อวิทยานิพนธ์   แนวทางและรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชนแออัด :
กรณีศึกษาชุมชนเก่าแสง จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน   นายณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์
สาขาวิชา   การจัดการสิ่งแวดล้อม
ปีการศึกษา   2541

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแนวทางและรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตชุมชนแออัด กรณีศึกษาชุมชนเก่าแสง ในเขตเทศบาลเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือ ครัวเรือนจำนวน 205 ครัวเรือน จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทน ตลอดจนการสังเกต การสัมภาษณ์แบบสนทนาและการประชุมสัมมนาคณะกรรมการชุมชน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์เสนอแนวทางและรูปแบบการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาในปัจจุบันของชุมชนส่วนใหญ่เป็นปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภค ปัญหาดังกล่าวอาจสามารถแก้ไขได้ใน 3 แนวทางคือ แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมชุมชน แนวทางการควบคุมและจัดสรรที่อยู่อาศัยใหม่ และหรือแนวทางการปรับปรุงผังชุมชนใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชนและชาวชุมชนได้มีโอกาสเลือกในแนวทางใดแนวทางหนึ่งที่มีความเหมาะสม จากการวิจัยพบว่า แนวทางการอนุรักษ์และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมชุมชนมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด เนื่องจากชุมชนเก่าแสงเป็นชุมชนที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มีวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้อยู่อาศัยในชุมชน อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ จึงจะนำไปสู่การจัดการสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

Thesis Title Approaches and Models for Environmental Management in a Congested Community : A Case Study of Kao Saeng, Changwat Songkhla

Author Mr. Nathapong Chitniratna

Major Program Environmental Management

Academic Year 1998

Abstract

The purpose of this research was to investigate approaches and models for environmental management of a congested community in Kao Saeng, Songkhla Municipality, Changwat Songkhla. Samples of 205 Kao Saeng households were selected by a multi stage sampling method. In each selected household, a household head or representative was interviewed. In addition, a non-participatory observation technique, a probe interview technique and a seminar with the leaders of community were employed in this study.

The results showed that main problems in the community were related to housing and public utilities. These problems could be solved by three approaches : (1) to conserve and to improve the community environment ; (2) to regulate and to arrange new housing ; (3) to renew a community plan. Those who are involved with solving the problems, such as all government agencies; non government organizations; community organizations and people in the community would choose the approach or approaches which they felt were most suitable. The research found that to conserve and to improve the community environment was the most suitable and feasible solution because Kao Saeng has historical value as a community, with a unique way of life. Such a solution corresponded with the needs of people in the community. Solving the physical environmental problems as well as the economic and social ones would be an effective and sustainable environmental management strategy.